

## Učiteljstvo je krivo ...!

izvršila tudi ostala. Urediti pa bi bilo treba razpisovanje prostih učiteljskih mest. Doslej so se razpisovala le slabša mesta, a boljše učiteljska mesta so se oddajala brez razpisa.

Zaradi težjih razmer v obmejnih krajih bi bilo potrebno, da se vsemu učiteljstvu, ki služi ob meji ali pa v narodnostno mešanih krajih, prizna posebna pavšalna mesečna nagrada. Sedanji III. draginski razred naj se sploh opusti. Vprašanje stanarine učiteljic, poročenih z neučitelji, je rešeno. V svojem nadaljnjem poročilu omenja tajnik tudi korekture zaščitnih primerov iz prejšnjih let, ureditev položaja učiteljic ročnih del, zvišanje prejemkov upokojencem in končno omeni, da letošnji Popotnik odlično služi tudi našim stanovskim težnjam.

Tudi o tajnikovem poročilu se je razvila živahna razprava in sta bila predlagana in tudi sprejeta sledeča predloga:

Predsedniki sreskih učiteljskih društev, zbrani na posvetu v upravnim in nadzornim odborom sekcije JUU v Ljubljani dne 26. maja 1940., pozdravljamo korak kr. banske uprave, s katerim je pripravljena podpirati siromašne pa sposobne otroke ljudskih šol pri nadaljnjem njihovem študiju. Ugotavljamo, da je po tem razpisu končna ocena o učenčevih duševnih in moralnih sposobnostih prepustena le eni osebi — kateheti. S tem se odreka učiteljskemu zboru, katerega enakopraven član je tudi katehet, sposobnosti ocenjevanja inteligentnih in moralnih sposobnosti učenčev, s čimer so učiteljski zbori ne le žaljeni, temveč ponižani.

Zato predlagamo, da se prepusti končna ocena o inteligentni in moralni sposobnosti učenčev, ki bi prišli v poštev za podporo pri nadaljnjem študiju od strani kraljevske banske uprave, učiteljskim zborom na šolah, ker se bo le na ta način mogoče izogniti neobjektivnim predlogom.

Predsedniški zbor ugotavlja, da jemljejo javni napadi učiteljskemu stanu ugled in potrebno avtoriteto, ki sta učiteljem v izvrševanju njihove službene funkcije nujno potrebna. Obžalujemo, da se ti napadi vrše celo v času, ko je nujno potrebno enotno usmerjenje duha celokupnega naroda v svrhu obrambe domovine. Odobravamo dosedanje tozadevno obrambno delo sekcije JUU Ljubljana in jo pozivamo, da štiti v tem pravcu še nadalje čast in ugled učiteljskega stanu.

Predsedniški zbor pa istočasno nalaga sekciji kot dolžnost, da se zanima zlasti za zadnje napade na učiteljstvo v obmejnih srezih s posebnim ozirom na učiteljstvo v Slov. gorah.

**Blagajniško poročilo:** Sekcijski blagajnik tov. Rado Grum je očitno dosedanje denarno poslovanje med sekcijo in sreskimi društvi. Podal je natančno sliko stanja blagajne in pa predložil tudi proračun za prihodnje upravno leto, ki naj bi bil na današnjem zboru sprejet za primer, da se banovinska skupščina ne bi mogla vršiti.

V zvezi s proračunom se je razvila živahna debata in končno je bil sprejet sledeči predlog:

Ker zahtevajo izredne razmere izrednih ukrepov, sprevidi predsedniški zbor nujnost sprejetja predloženega proračuna za bodoče leto. Ta sprejem proračuna velja le za primer, če se ne bi mogla vršiti redna letna banovinska skupščina. Predsedniški zbor pooblašča — za primer, da banovinske skupščine ne bo — in za primer, da se bodo gospodarske razmere še poslabšale, upravni odbor sekcije, da skuša zmanjšati izdatke tako, da se dosedanja članarina na noben način ne poveča s pripombo, da po možnosti Učiteljski tovaris, če le mogoče, ostane v takem obsegu kot je sedaj.

**Urednik Učiteljskega tovariša** tov. Mlekuž je podal kratko poročilo o urejanju stanovskega glasila. Omenjal je predvsem razne napade na naš stan in naše glasilo, kakor tudi stališče, ki ga je uredništvo zavzelo glede odgovorov nanje.

Z ozirom na povišanje cen papirja je Mladinska matica uvidela nujno potrebo, da se zviša tudi naročnina na Naš rod od dosedanjih mesečnih din 2,50 na din 3,—. Po točni obrazložitvi stanja po tov. Hreščaku je bil po kratki razpravi predlog za zvišanje naročnine sprejet. Kakor sprejete proračuna, tako velja tudi sprejetje tega sklepa samo za primer, da bi se banovinska skupščina ne vršila. V nasprotnem se bo o vsej stvari razpravljalo še v prisotnosti delegatov sreskih učiteljskih društev.

**Služajnost:** Termin banovinske skupščine je bil določen na 12. in 13. julija.

Sprejet je bil tudi predlog tov. Mervarja, naj se sekcija zavzame za to, da se ukine zadnji odlok kr. banske uprave glede šolskega obiska učenčev 6. in 7. šolskega leta.

Projekt pravil za Zvezo učiteljskih organizacij kraljevine Jugoslavije bo sekcija takoj razposlala na sreska društva, ki naj ga še v juniju proučijo in pošljejo sekciji svoje izpreminjavalne predloge.

Predsednik tov. Kumelj se je zahvalil vsem prisotnim za udeležbo in zaključil ob pol 14. uspešno predsedniško zborovanje.

—t Če potrebujete katero koli knjigo in je nimate, lahko jo dobite v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in v Mariboru.

—t Rabite pisarniške potrebnosti, pisemski papir, svinčnike, nalivna peresa, avtomatične svinčnike, obrnite se do Knjigarne Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Če Vam je priročneje, pojdite v njeno podružnico v Mariboru.

Bil je sestanek, na katerem je razlagal mož z akademsko titulom kmečkim ljudem, kako je pri modernem gospodarstvu potrebno, kot v industrijskem ali trgovskem obratu voditi tudi knjige. To je popolnoma v redu in v tej smeri poučujemo učitelji ljudstvo že dolga leta.

Pri razgovoru je prišlo na tem sestanku tudi do trditve, da je kmečki človek še vedno z veseljem na kmetiji in, da ga z nje nikamor ne mika. Proti tej smeli izjavi pa so se takoj oglasili posamezniki, češ, da mladina ne mara več delati na posestvih in, da beži v industrijske ter druge obrate. Tem glasovom je takoj sledilo iskanje vzrokov tega pojava. Začela se je pesem iz lajne; izrekel pa jo je gospod z akademsko titulom. Njegove šlagerke besede so:

»Učiteljstvo je krivo, da se mladina odtepuje naši zemlji. Mesto, da bi jo vodili učitelji na posestva, da bi jo učili umnega gospodarstva in ji vzbujali ljubezen do rodne grude, vozijo šolsko deco v mesta in ji kažejo slike, ter pripovedujejo o nekmečkem življenju, s čimer vzbujajo že v mladih letih pozečenje za nekmečko sredino!«

Bomba. Kost za glodanje, k sreči so bili zraven ljudje z bistro glavjo, ki so stvar dobro obdelali. Nasproti zgornji trditvi in pavšalni obdolžitvi so nanizali nekaj dejstev:

1. Mladina je »izročena« učiteljem le 8 let in se uči v šoli samo 3 do 5 ur. Vse ostali čas prebije v vaškem občestvu. (Gospod s titulom: »Ja, pa 10 ur od tega prespi!« Odg.: »Da da, že res, toda tudi v spanju občuti vse blagodati neurejenih razmer, ko se stiska na posteljni slami, na tleh, klopeh, pečeh, ko spi v hlevu in šupi.«)

2. Že od ranih nog občuti mlad kmečki človek vse težave težkih razmer. Dete je po cele dneve zaprto v mračnih stanovanjih. Štiri — petletni otroci morajo že na pašo v dežju, mrazu in vročini. Ob slabi hrani in v nezadostni obleki morajo prijemati desetletniki

za trda dela: nošnja košev s sadjem, gnojem, repo, kopanje z motikami, žaganje in sekanje drv, mlačva, ribanje tal, žetev itd. Petnajst — šestnajstletniki morajo opravljati že težka težaška dela, čeprav nimajo zato materialnih pogojev.

3. Kmečka mladina občuti na svoji koži trdost in grobost razrvanega vaškega občestva. Reakcija mora nastopiti v obliki želje za boljšim življenjem.

4. Mlad kmečki človek v letih dozorevanja sam razmišlja in ugotavlja, da nima doma nobenega izhoda iz gospodarskih ter drugih zagat. Zato se odloči za odhod iz vasi.

S temi pravilnimi trditvami so bistro kmečke glave same zavrnile banalno gospodovo trditve o krivdi učiteljstva. Zato je pa sledil umik: »Ja, saj nisem mislil, da je samo učiteljstvo krivo, ampak pravim le, da nosi tudi šola del krivde.«

Pa tudi na to omiljeno trditev je dobil odgovor v besedah: »Če ima šola napake, ni to njena krivda, saj mora delati po predpisih, ki jih kujejo neučitelji. Šola je vendar v popolni odvisnosti.«

Tako so preprosti kmečki ljudje odločno zavrnili nepremišljeno izgovorjeno krilatico in s tem ponovno dokazali, da niso oni tisti, ki obsojajo delo današnje slovenske šole in slovenskega učiteljstva. Vsi pametno misleči ljudje namreč vedo, da so učitelji tisti, ki dajejo slovenskim ljudskim množicam osnovno izobrazbo, brez katere bi živele v še večjem primitivizmu, v kakršnem so danes, ko jim slab gospodarski in socialni položaj ne daje možnosti za močnejše kulturno življenje. Čeprav se učitelji niso udnjali raznim frakcijam, so v šolskem svetišču zvesto opravili svojo dolžnost in pošteno pripomogli k razvoju našega naroda!

Tega se ljudstvo zaveda, čeprav tega ne izpove: toda nekoč bo glasno izreklo, kaj misli!

## Pereča vprašanja podeželskega šolstva

### O učencih-pastirjih

Šolski obisk je v splošnem dober. Najbolje obiskujejo šolo otroci v mestih. Na deželi pohajajo otroci uradnikov, obrtnikov in kmetov redno v šolo, manjši posestniki, kočarji in viničarji pa zadržujejo deco doma. Manjši posestniki, ki si ne morejo najeti delovnih moči, uporabljajo deco za poljska dela, kočarji in viničarji pa jih pošiljajo celo na delo na gospodarjeva polja in vinograde. V času trgatve gredo siromašnejši otroci od trgatve do trgatve, včasih 2—3 tedne. Starši se opravičujejo, da si morajo otroci nekaj sami zaslužiti za obleko in šolske potrebščine. Čeprav moramo upoštevati socialni moment, vendar zaradi socialnih razmer ne sme trpeti izobrazba najšibkejših slojev, ki jim je na obrazba najbolj potrebna. V veliki meri je odvisen šolski obisk od volje in razpoloženja staršev oziroma skrbnikov. Če se starši zanimajo za napredek svoje dece — četudi so siromašni — tedaj je obisk vedno dober. Starši imajo sami skrb, da gre deco v šolo. Če pa je staršem vzgoja in izobrazba dece postranska stvar, tedaj je tudi obisk temu primeren, t. j. slab. Ne mislim iti preko dejstev, t. j. da bi ne upošteval gospodarsko socialnih razmer, toda v nobenem primeru ne smejo biti slabe socialne razmere razlog opravičenega izostanka. § 60. zakona o ljudskih šolah določa, da opraviči izostanek iz šole a) otrokova bolezen, b) smrt rodbinskega člana, c) elementarne nezgode. Iz navedenega vidimo, da nobeno delo ne more in ne sme biti opravičilo. Teh strogih predpisov zakona bi se morali držati vsi razredniki in oblast. Prav posebno je važno, da vsi učitelji postopajo glede zamud enotno, da ni nobenega razloga za kake pritožbe od strani staršev. Šolski upravitelj mora biti nasproti strankam vedno na strani učiteljstva. Dosedanji enoten postopek glede zamud — to sta najvažnejša faktorja dobrega in rednega obiska.

Kakor sem uvodoma omenil, je obisk v splošnem dober. Posebno poglavje glede zamud tvorijo učenci-pastirji. Ti obiskujejo šolo neredno, izostajajo tedenski po več dni. V poletnih mesecih prihajajo v šolo le po redkoma. Zanimal sem se več let za obisk učenčev-pastirjev ter sem našel malo primerov rednega pohajanja v šolo. Hvala Bogu, da se še najdejo gospodarji, ki nimajo otrok samo za delo, temveč skrbijo tudi za njih dušni blagor. Toda teh je malo. Večina kmetov pa izrablja deco do onemoglosti. Iz statistike, ki sem jo sestavil na osnovi triletnega opazovanja in zbiranja podatkov na naši šoli, je razviden sledeči obisk:

| Število učenčev-pastirjev | Manjkajo dni v letu | Izostanek v odstotkih |
|---------------------------|---------------------|-----------------------|
| 15                        | 10                  | 5 %                   |
| 18                        | 25                  | 14 %                  |
| 47                        | 50                  | 27 %                  |
| 17                        | 75                  | 41,5 %                |
| 13                        | 100                 | 55,5 %                |
| 9                         | 100—125             | 63 %                  |
| 7                         | 125—150             | 75 %                  |
| 4                         | preko 150           | 89 %                  |
| povprečno                 | 74 dni              | 41 %                  |

Po tej statistiki manjkajo učenci-pastirji povprečno 74 dni v letu ali 41 %, t. j. polovico šolskih dni so doma ali na delu. V mnogih primerih gre ta odstotek preko 50 % ter doseže v posrednih primerih 90 %! To je številko, ki da misliti!

in vzgojni razvoj menjanje učiteljev med šolskim letom. — Pregledal sem kataloge in poiskal uspehe zgoraj navedenih učenčev-pastirjev in sem dobil sledeče številk:

| Manjkali v odstotkih | Število učenčev-pastirjev | Uspeh — Vedenje |
|----------------------|---------------------------|-----------------|
| 7 %                  | 1                         | odličen         |
| 14 %                 | 7                         | prav dober      |
| 49 %                 | 34                        | dober           |
| 55 %                 | 67                        | slab            |
| 76 %                 | 21                        | nezadosten      |

88 učenčev ni izdelalo razreda, 42 učenčev pa z uspehom. 67 % je brezuspešno obiskovalo šolo. Če primerjamo to število s številkami drugih učenčev (10 %), vidimo, da je pri teh otrocih 5—8 krat slabši učni uspeh. Tega neuspeha ne pripisujem toliko manjnadarjenosti otrok, ki služijo, kolikor slabemu obisku in slabim gospodarsko-socialnim razmeram.

Še na en problem se moramo ozreti, t. j. na higijenske razmere, v katerih živijo omenjeni otroci. Velika večina je slabo oblečena, raztrgana in skrajno umazana. Mnogo otrok sploh nima perila ali je raztrgano in umazano. Če vprašate učenca, zakaj je perilo oziroma obleka umazana in raztrgana, reče, da mu gospodar noče prati in krpati. Revčki si morajo sami prati in šivati, če ljubijo snago. Ker pa jim čuta za snago in čistočo ni nihče vzgojil, živijo v umazaniji ter se tega niti ne zavedajo. Telesna snaga je še slabša. Telesa si ne umivajo, edino lica si namočijo z vodo. Mila ne poznajo.

Da se deca rada ne umiva, je znano. Hrana otrok je nezadostna. Dobivajo, kar ostane in kolikor ostane. Večkrat so tudi lačni. V nasprotju s slabo hrano pa morajo opravljati vsa dela, lahka in težka. Slišal sem kmete, ki so priznali, da jim ta in ta fant oziroma dekle napravi toliko kakor hlapec ali dekla. Deca mora vstajati ob 5. pol 5. ali 4. uri in delati do poznega večera in mraka. Njih delo je različno: pasejo živino, kidajo gnoj in čistijo živino, vozijo in nakladajo gnoj, gonijo živino pri oranju in vlaki, nastiljajo, čuvajo deco, cepijo, žagajo in porirajo drva ter opravljajo vsa poljska in hišna dela. Da se tako izdelanemu in utrujenemu otroku ne ljubi učiti, je razumljivo. Mnogokrat nimajo primerne prenočišča ter spijo v zatohlih in nezdravih hlevih.

Zadnji čas se vedno bolj pojavljajo primeri, da jemljejo kmetje namesto poslova deco v službo. Ako kliče takega otroka v šolo, vam gospodar reče, da ne potrebuje otroka za šolo. Na drugi strani pridejo starši otrok in za božjo voljo prosijo, da ne kliče otroka v šolo, češ da ga bo gospodar odpustil; doma pa nima kaj delati in jesti. Kaj naj napravimo? To je težko socialno vprašanje: Kako preskrbeti deco in ji nuditi primerno izobrazbo. To deco, ki služi pri kmetih, bi bilo treba socialno zaščititi pred izkoriščanjem in omogočiti reden šolski obisk. Zakon bi moral najti učinkovito sredstvo, da bi brezvestne gospodarje prisilil, da bi deco, ki so jo sprejeli v službo, pošiljali redno in snažno v šolo.

## Šola in dom

Ni mi treba dokazovati, da je dober odnos šole do doma najvažnejši činitelj v vzgoji. Dom lahko pospešuje, lahko pa tudi ovira šolsko delo. Zato je velike važnosti, da je dom šoli naklonjen in z vsemi silami podpira vzgojno prizadevanje učitelja.

Odnos doma do šole ni povsod najboljši. Starše učenčev bi lahko razdelili v tri skupine. Najmanjša skupina je zainteresirana na izobrazbi svojih otrok, štiri petine staršev je indifrentnih do šolske vzgoje in izobrazbe, zadnja skupina pa je nasproti šoli sovražno razpoložena. Prvo skupino tvorijo starši intelektualcev, meščanov, obrtnikov, prosvetljenih kmetov, ki znajo pravilno ceniti moč in dobroto naobrazbe. Ti starši dobro vedo, da je največje bogastvo, ki ga morejo dati svojim otrokom, dobra vzgoja in izobrazba. Starši teh otrok se zanimajo pri učitelju za napredek svojih otrok, jim pomagajo pri nalogah, se uče z njimi in jih povprašujejo, ko pridejo iz šole, kaj so se učili, kaj imajo za domačo nalogo, ali so bili vprašani itd. Otroci takih staršev hodijo redno v šolo in izostanejo le v času bolezni. Blagodejni vpliv staršev opazimo tudi na učencih, ki so večinoma med najboljšimi v razredu. Ako je vmes kak manj nadarjen otrok, opazimo dobro voljo in veliko vztrajnost, s katero hoče učenec nadomestiti talent. Seveda se najdejo vmes tudi izjeme, ki kljub dobri volji staršev ne kažejo zanimanja za šolo.

Drugo vrsto tvorijo starši vseh slojev, največ jih je iz kmečkih. Ti pošiljajo deco v šolo, ker zahteva to zakon, drugače pa se ne zanimajo kako se otroci učijo, kaj se učijo in koliko znajo. Deca nikoli ne vprašujejo o šolskem delu, se ne zanimajo za njih domače naloge in jih ne navajajo k učenju. K učiteljem ne pridejo nikoli, da bi se pozanimali za otrokov napredek. Deca prihaja v šolo še dokaj redno v zimskem času, toda ko jih potrebujejo pri poljskem ali drugem delu, jih brez pomišljanja obdržijo doma. Kakor starši, tudi otroci ne kažejo iskrenega veselja do šolskega dela. Manjka jim privzgojena notranja pripravljenost za delo, ki je potrebna za učni in vzgojni napredek. Učenci sledijo pouku, se učijo in naučijo ter napravijo domače naloge — toda brez notranje soudeležbe. Znanje, ki so si ga pridobili, ni povezano z učenčevimi osebnostjo, temveč je le omet, ki ga odlušči zob časa. Kakor je bilo s silo in nezanimanjem pridobljeno, tako brez sile in vednosti izgine. Večina učenčev spada po krivdi staršev v to skupino. Če jih čez nekaj let slučajno dobilo v nadaljevalne šole, ugotovimo, da so mnogo ali vse »pozabili«. Pozabi

pa se samo to, kar ni v življenjski zvezi z osebnostjo človekovo. Pri teh učencih manjka vzgojna pripravljenost za šolsko delo, ki jo morajo vcepiti otroku starši. Ne morem pa trditi, da so starši teh otrok sovražno razpoloženi do šole. Ne. Oni so premalo poučeni o važnosti izobrazbe in domače vzgoje. — Te starše mora šola pridobiti s prirejanjem roditeljskih sestankov in obiskom na domu. Glavni namen roditeljskih sestankov je, upostaviti stik med šolo in domom, oziroma učiteljstvom in starši. S primernim predavanjem se starši ob tej priliki seznanijo z najvažnejšimi šolskimi predpisi in zakoni. Starši ne vedo za te predpise in mislijo, da so neki ukrepi, učiteljeva samovolja. Tako nastanejo nesoglasja, ker starši ne vedo, da se mora učitelj točno držati predpisov in zakona. Posebno pogoste so pritožbe glede poletne oprostitve. Mnogo je vprašanj, ki se dajo raztolmačiti staršem, n. pr. poletne oprostitve, predčasen odpust, prestop v višji razred, čas šolskega dela, pozdravljanje učenčev in odzdravljanje odraslih, namen domačih nalog, izostanki iz šole, kako naj starši izpodbujajo deco k učenju in pomagajo pri domačih nalogah, snaga obleke, perila in telesa itd. Poudariti je treba, da morajo starši pred deco čuvati ugled in avtoriteto učiteljevo, ker s tem koristijo največ vzgoji lastnih otrok. Učenca lahko vzgaja samo tisti, ki je neoporečna osebnost. Ako slišijo učenci od strani staršev slabo o svojih vzgojiteljih, ne morejo imeti v nje zaupanja in gojiti spoštovanja. Če se že ne morejo vzdržati kritikanja, naj storé to, ko ni zraven šolskih otrok. Nič bolj kvarno ne vpliva na avtoriteto vzgojiteljevo, kakor obrekovanje njegove osebnosti. Starši imajo tudi priliko, da povprašajo razrednike o svojih otrokih. Čas po predavanju je namenjen prisrčnemu razgovoru, ki naj zbliža starše in vzgojitelje.

Toda z roditeljskimi sestanki še ni izrpano učiteljevo delo. Učitelj mora med ljudstvo, v hiše otrok, da se na licu mesta prepriča o razmerah, v katerih živi učenec. Večkrat taki obiski niso zaželeni, vendar se jih večina staršev razveseli. Nikakor ne sme ta poset izveneti v tem smislu, da se je učitelj prišel naslajati nad revščino, s katero se borijo otrokovi starši. Prihod učitelja mora biti slučajen. Opazovati in gledati ne smemo, da bi starši to opazili. Videti moramo vse mimgrede.

Pogledati še moramo zadnjo skupino. To so ljudje, ki so sovražno razpoloženi nasproti šoli. Njih otroci niso slabi učenci, se zanimajo za pouk, še bolj pa za vsako besedo, ki jo učitelj izgovori. To je tista vrsta, ki kritizira